

PM 2005 RVIII (Dnr 455-1209/2005)

Pilotprojektet biogasbåtar

Ansökan från gatu- och fastighetsnämnden om stöd från Miljömiljarden

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Gatu- och fastighetsnämnden medges 165 mnkr från Miljömiljarden till projektets genomförande enligt inlämnad ansökan, under förutsättning att bindande avtal tecknas mellan projektets parter om projektets genomförande, projektorganisation och ansvarsfördelning samt finansiering av drift. Avtalen måste tecknas innan projektstart och senast tre månader efter att beslut om beviljande av stöd från Miljömiljarden fattats.
2. Stockholms stad ska ej vara driftsansvarig för båttrafiken.
3. Stadsledningskontoret får samordningsansvar för projektets genomförande.

Föredragande borgarrådet Viviann Gunnarsson anför följande.

Bakgrund

I Stockholms stads budget för 2005 uppmanas gatu- och fastighetsnämnden att ansöka om medel inom ramen för miljömiljarden för att möjliggöra linjetrafik med biogasbåtar på Stockholms vattenvägar enligt sjöbusskonceptet. Enligt landstingets budget för 2005 ska landstinget då Stockholms stad anskaffat biogasbåtar lämpade för åretruntrafik och finansieringen av driften säkrats erbjuda sig att ansvara för driften av dessa samt att på ett ändamålsenligt sätt integrera biogasbåtarna med befintlig kollektivtrafik till lands och till sjöss.

Gatu- och fastighetsnämnden beslöt den 22 juni 2004 att lämna in en ansökan om stöd till projektet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret. Projektet bedöms av stadsledningskontoret som ett angelägen miljöprojekt med högt utvecklings- och demonstrationsvärde. Projektet bedöms också uppfylla de grundläggande krav som ställs för att erhålla stöd ur Miljömiljarden. Projektets miljöeffekter i form av minskade utsläpp från personbilstrafik i Stockholms stad bedöms till största del gynna boende och verksamma i staden. Förutom den positiva miljöeffekten bedöms projektet även i övrigt bidra till stockholmsregionens attraktivitet som besöks- och etableringsort.

Mina synpunkter

I bokslutet för 2002 avsatte kommunfullmäktige en miljard kronor, Miljömiljarden, för åtgärder som minskar stadens miljöskulder. Exempel på långsiktiga miljöskulder är på-

verkan på klimatet, minskad biologisk mångfald, försurning, övergödning, fellokaliserat miljöfarligt avfall, återställande av deponier, förorenade markområden samt påverkan på vattenresurser. Den politiska majoriteten i Stockholm har träffat en överenskommelse om att ett pilotprojekt med biogasbåtar på Stockholms vattenvägar ska finansieras med medel ur Miljömiljarden och i bokslutet för 2003 gjordes ytterligare en avsättning om 100 miljoner kronor till Miljömiljarden, avsedda för projektet.

Satsningen är ett utvecklings- och demonstrationsprojekt i samverkan mellan kommun, landsting, privat näringsliv och högskola för att utveckla biogasdrivna färjor för persontrafik i Stockholm. Genom projektet introduceras biogasdrivna båtar på en linje Slussen – Saltsjökvärn- Finnboda- Kvarnholmen Nacka strand Lidingö samt på en linje Hammarby sjöstad -Saltsjökvärn-Djurgården-Nybrokajen. Dessa båtlinjer, ”Sjöbussen”, skall fungera som ett komplement till nuvarande transportsätt och kunna avlasta befintlig buss- och spårtrafik.

I ett utvecklingsprojekt av denna omfattning är det nödvändigt med samarbete mellan flera kommuner och trafikhuvudmannen såsom föreslås i ansökan. Jag anser också att möjligheterna till andra bidrag t ex KLIMP-medel ska undersökas i det fortsatta arbetet dock är detta inte ett villkor för att bevilja medel ur Miljömiljarden.

Stockholms stads roll i projektet är att i första hand handla upp biogasbåtarna samt upplåta dessa till förfogande för driftansvarig part inom projektet. Därutöver svarar staden även för uppförande av tankanläggning samt bryggor inom stadens område. Ansökan på 165 mnkr avser hela investeringskostnaden för förstudier, utvärderingar, investering i fyra båtar, tankanläggning samt tre bryggor inom Stockholm. Övriga medverkande aktörer förväntas finansiera sina egna bryggor och driften. I Stockholms Hamnar har beslutats att arbetet med biogasbåtprojektet ska följas och underlättas t ex vad gäller kajplatser. I det fortsatta arbetet får Stockholms Hamnars bidrag specificeras. Inom Stockholms stad bör en projektledare för hela projektet utses under kommunstyrelsen.

Samarbetspartners för att få till stånd biogasbåttrafik på Stockholms inre vatten är landstinget och den sk ”Sjöbussgruppen” bestående av närmast berörda fastighetsägare samt Nacka och Lidingö kommuner. Landstinget ska i enlighet med budget för 2005 erbjuda sig att ansvara för driften samt att på ett ändamålsenligt sätt integrera biogasbåtarna med befintlig kollektivtrafik till lands och till sjöss när Stockholms stad anskaffat biogasbåtar och finansieringen av driften säkrats. Ett avtal mellan Stockholms stad och landstinget ska snarast skrivas om detta.

Driftskostnaderna för båttrafiken har bedömts till ca 25 mnkr per år. ”Sjöbussgruppen”, bestående av närmast berörda fastighetsägare samt Nacka och Lidingö kommuner, har aviserat att de är beredda att stå för driftskostnaderna, vilket bör förankras i ett avtal.

Medlen från Miljömiljarden villkoras med att avtalen mellan parterna kan tecknas inom tre månader. Gatu- och fastighetskontoret måste påbörja upphandling av båtar samt övriga investeringar i projektet skyndsamt för att båttrafiken skall kunna tas i drift sommaren 2006. Nödvändiga tillstånd och dispenser hos berörda myndigheter måste också säkerställas så att detta inte försenar projektet. Jag anser att detta arbete kan påbörjas snarast.

Projektets miljöeffekter i form av minskade utsläpp från personbilstrafik i Stockholms stad bedöms till största del gynna boende och verksamma i staden. Förutom den positiva miljöeffekten torde projektet även ytterligare öka Stockholmsregionens attraktivitet som besöksort. Att därtill andra kommuner deltar i satsningen bör ses som positivt. Även inom andra området utför kommunen tjänster som andra kommuner får del av. Samarbete inom brand- och räddningsområdet är ett sådant exempel.

Syftet med projektet är att driva på utvecklingen av miljövänlig kollektivtrafik. Detta är i högsta grad till gagn för Stockholms medborgare. Den konstruktion som finns i Stockholmsområdet där landstinget är ensam huvudman för kollektivtrafiken syftar till att underlätta för en gemensam kollektivtrafik av hög kvalitet region av hög kvalitet, men får inte innebära att utveckling och nytänkande inom kollektivtrafikområdet hindras.

Jag är övertygad om att kollektivtrafik på vatten hör Stockholms framtid till. Det ökar kollektivtrafikens attraktivitet och effektivitet, och förhoppningsvis minskar bilåkandet. Projektet med biogasbåttrafik på Stockholms vattenvägar är i högsta grad ett angeläget miljöprojekt vars erfarenheter många, både i Sverige och utanför landet, skulle vilja ta del av.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Gatu- och fastighetsnämnden medges 165 mnkr från Miljömiljarden till projektets genomförande enligt inlämnad ansökan, under förutsättning att bindande avtal tecknas mellan projektets parter om projektets genomförande, projektorganisation och ansvarsfördelning samt finansiering av drift. Avtalen måste tecknas innan projektstart och senast tre månader efter att beslut om beviljande av stöd från Miljömiljarden fattats.
2. Stockholms stad ska ej vara driftsansvarig för båttrafiken.
3. Stadsledningskontoret får samordningsansvar för projektets genomförande.

Stockholm den 8 april 2005

VIVIANN GUNNARSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Kristina Axén Olin* (m) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut, samt
2. därutöver anför

Båttrafik i Stockholm är både naturligt och önskvärt. Stockholm skulle vara väl betjänt av att vattenvägarna användes mer för persontransporter och kollektivtrafik. Däremot så är kostnaderna för kollektivtrafiken i Stockholm en börda inte för staden, men för landstinget. Det vore fel att låta kostnader som rätteligen hör hemma i landstinget och således skall bäras av hela Stockholms län, bäras av stockholmarna allena. Därför räcker det inte med att konstatera att Stockholms stad inte ska vara driftansvarig för den kommande båttrafiken. Vi ser gärna att Stockholms stad fattar de beslut och bekostar de åtgärder som behövs för att skapa nödvändig infrastruktur för båttrafiken. För att detta ska aktualiseras krävs dock att frågan om finansiering av båtar och deras drift är löst.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Kristina Alvendal* (alla m) med hänvisning till reservationen av (m) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen beslutar att

1. delvis godkänna borgarrädsberedningens förslag till beslut
2. därutöver anför följande

Stockholm och dess omgivning är lämpat sig mycket väl för en utbyggnad av sjötrafik för kollektivresenärer.

Att bedriva kollektivtrafik är ett ansvar som åvilar Stockholms Läns landsting. Det är av största vikt att så även sker vad gäller de aktuella biogasbåtarna. Den vänsterledda majoriteten borde därför ligga på sina partikollegor i landsstinget och se till att de tar sitt fulla ansvar. För att projektet skall bli verklighet inom överskådlig tid, kan Stockholms stad finansiera en del av kostnaderna för investeringarna. Det är viktigt att också de andra berörda intressenterna tar sitt ekonomiska ansvar och bidrar med medel till investeringarna.

Driftskostnaderna måste bäras av landstinget och detta säkerställas innan Stockholms stad går vidare med projektet. Staden skall inte investera i biogasbåtar och infrastruktur innan avtal har tecknats med berörda parter om driftskostnaderna. Ett nytt investeringsavtal mellan staden och de andra intressenterna måste också förhandlas fram.

ÄRENDET

I Stockholms stads budget för 2005 uppmanas Gatu- och fastighetsnämnden att ansöka om medel inom ramen för Miljömiljarden för att möjliggöra linjetrafik med biogasbåtar på Stockholms vattenvägar enligt sjöbusskonceptet. Enligt Landstingets budget för 2005 ska Landstinget då Stockholms stad anskaffat biogasbåtar lämpade för åretruntrafik och finansieringen av driften säkrats erbjuda sig att ansvara för driften av dessa samt att på ett ändamålsenligt sätt integrera biogasbåtarna med befintlig kollektivtrafik till lands och till sjöss.

Gatu- och fastighetsnämnden beslöt per 22 juni 2004 att lämna in en ansökan om stöd till projektet.

Projektet bedöms av Stadsledningskontoret som ett angeläget miljöprojekt med högt utvecklings- och demonstrationsvärde. Projektet bedöms också uppfylla de grundläggande krav som ställs för att erhålla stöd ur miljömiljarden. Projektets miljöeffekter i form av minskade utsläpp från personbilstrafik i Stockholms stad bedöms till största del gynna boende och verksamma i staden. Förutom den positiva miljöeffekten bedöms projektet även i övrigt bidra till Stockholmsregionens attraktivitet som besöks- och etableringsort.

ÄRENDETS BEREDNING

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets finansavdelning. Vid bedömningen av projektet har uppgifter från Sjöfartsverket, Stockholms hamnar och tidigare utredningar och förstudier kring projektet beaktats. Därutöver har även synpunkter inhämtats från juridiska avdelningen och redovisningsstaben.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 mars 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsen beslutar följande

1. Gatu- och fastighetsnämnden tilldelas 165 mnkr från miljömiljarden till projektets genomförande enligt inlämnad ansökan under förutsättning att bindande avtal tecknas mellan projektets parter om projektets genomförande, projektorganisation och ansvarsfördelning samt finansiering av drift innan projektstart och senast tre månader efter att beslut om beviljande av stöd från Miljömiljarden fattats.
2. Projektets driftskostnader ska ej finansieras av Stockholms stad eller dess bolag.

Sammanfattning

I Stockholms stads budget för 2005 uppmanas Gatu- och fastighetsnämnden att ansöka om medel inom ramen för Miljömiljarden för att möjliggöra linjetrafik med biogasbåtar på Stockholms vattenvägar enligt sjöbusskonceptet. Enligt Landstingets budget för 2005 ska Landstinget då Stockholms stad anskaffat biogasbåtar lämpade för åretruntrafik och finansieringen av driften säkrats erbjuda sig att ansvara för driften av dessa samt att på ett ändamålsenligt sätt integrera biogasbåtarna med befintlig kollektivtrafik till lands och till sjöss.

Gatu- och fastighetsnämnden beslöt per 2004-06-22 att lämna in en ansökan om stöd till projektet.

Projektet bedöms av Stadsledningskontoret som ett angeläget miljöprojekt med högt utvecklings- och demonstrationsvärde. Projektet bedöms också uppfylla de grundläggande krav som ställs för att erhålla stöd ur miljömiljarden. Projektets miljöeffekter i form av minskade utsläpp från personbilstrafik i Stockholms stad bedöms till största del gynna boende och verksamma i

staden. Förutom den positiva miljöeffekten bedöms projektet även i övrigt bidra till Stockholms-regionens attraktivitet som besöks- och etableringsort.

Kontoret föreslår därför att Kommunstyrelsen beviljar Gatu- och fastighetsnämnden 165 mnkr från Miljömiljarden till projektets genomförande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Stadsledningskontorets Finansavdelning. Vid bedömningen av projektet har uppgifter från Sjöfartsverket, Stockholms hamnar och tidigare utredningar och förstudier kring projektet beaktats. Därutöver har även synpunkter inhämtats från Juridiska avdelningen och Redovisningsstaben.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslöt den 2 juni 2003 att i bokslutet för 2002 avsätta en miljard kronor för åtgärder som minskar stadens miljöskulder såsom sanering av miljöföroreningar och insatser för att undvika miljö- och hälsoskyddsproblem i framtiden. I budgeten för 2004 framhölls att miljömiljarden ska användas för sanering av markföroreningar, vatten samt andra angelägna miljöprojekt. Största vikt ska läggas vid åtgärder för att hantera stadens miljöskuld. Miljöskuld definieras som återställandekostnaden för konstaterade skador samt storleken på det belopp som behövs för att betala återkommande insatser för att upprätthålla ett tillstånd. Projekten ska även kunna kopplas till åtgärder som ryms inom ramen för Stockholms stads miljöprogram och de nationella miljömålen. Exempel som ges på långsiktiga miljöskulder är påverkan på klimatet, minskad biologisk mångfald, försurning, övergödning, fellokaliserat miljöfarligt avfall, återställande av deponier, förorenade markområden samt påverkan på vattenresurser. I bokslutet för 2003 gjordes ytterligare en avsättning om 100 miljoner kronor för angelägna miljöprojekt inom Miljömiljarden.

I Stockholms stads budget för 2005 uppmanas Gatu- och fastighetsnämnden att ansöka om medel inom ramen för Miljömiljarden för att möjliggöra linjetrafik med biogasbåtar på Stockholms vattenvägar enligt sjöbusskonceptet.

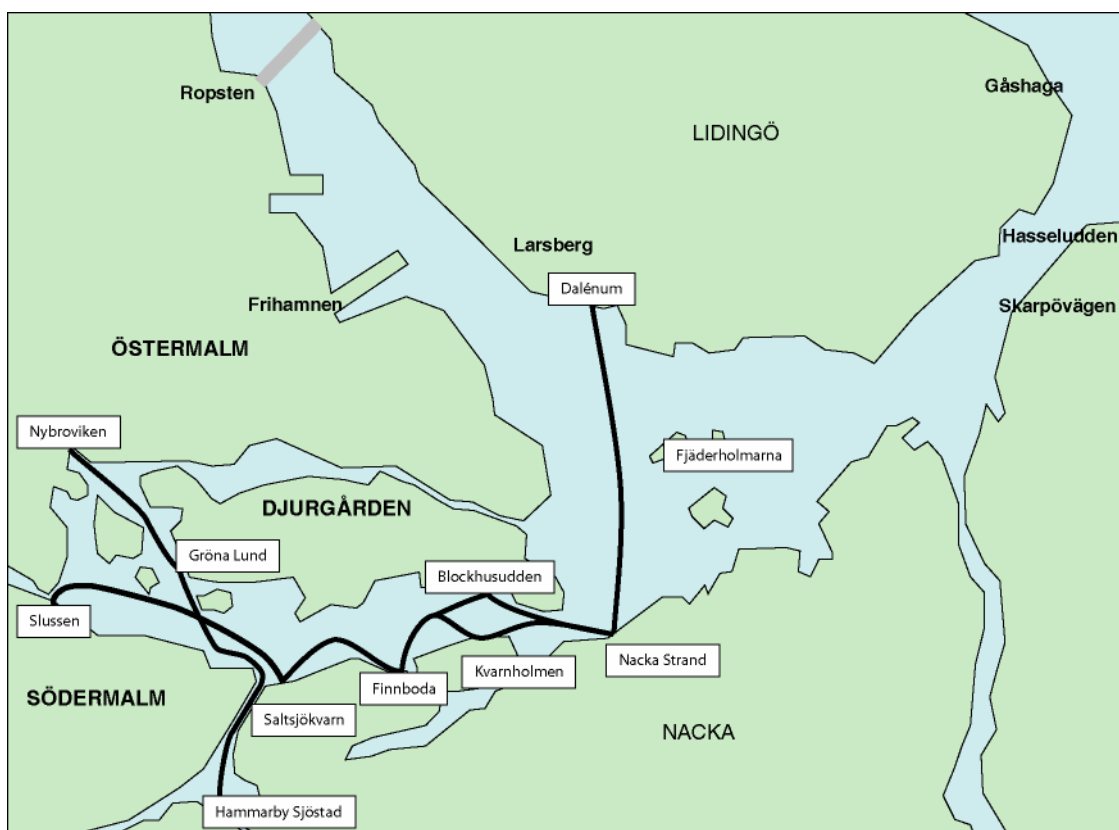
Enligt Landstingets budget för 2005 ska Landstinget, då Stockholms stad anskaffat biogasbåtar lämpade för åretruntrafik och finansieringen av driften säkrats, erbjuda sig att ansvara för driften av dessa samt att på ett ändamålsenligt sätt integrera biogasbåtarna med befintlig kollektivtrafik till lands och till sjöss.

Gatu- och fastighetsnämnden beslöt per 2004-06-22 att lämna in en ansökan om stöd till projektet. Ett första utkast till ansökan inlämnades i september och en kompletterad slutgiltig ansökan inkom till Stadsledningskontoret den 15 december 2004. (Bilaga 1 Ansökan Biogasfärjor på Stockholms vattenvägar). Därtill har en avsiktsförklaring inkommit från projektgruppen om finansiering av ett eventuellt driftunderskott. (Bilaga 2 Kompletterande finansiering av driftunderskottet till Sjöbussprojektet).

Projektet

En projektgrupp med AP Fastigheter, KF Fastigheter, HSB, NCC, Diligentia som tillsammans med Lidingö stad, Nacka kommun och Stockholms stad genom Gatu- och fastighetsnämnden har sedan fyra år tillbaka arbetat med idén om biogasdrivna färjor på Stockholms inre vatten och tagit fram en omfattande dokumentation avseende teknik, utformning och trafikmönster.

Förslaget enligt projektansökan (Bilaga 1 Ansökan Biogasbåtar på Stockholms vattenvägar) är att introducera fyra biogasdrivna färjor på en linje Slussen – Saltsjökvävarn – Finnboda – Kvarnholmen - Nacka strand – Lidingö, samt på en linje Hammarby Sjöstad –Saltsjökvävarn-Djurgården-Nybrokajen enligt karta nedan.

Förslag till båtlinjer för "sjöbussen"

Båttrafiken är tänkt att utgöra ett komplement till nuvarande persontransporter och leda till en omfördelning av kollektivresorna från Nackabussarna samt Lidingöbanan och tunnelbanan Ropsten – Slussen. Vid vissa platser såsom Slussen och Östermalmstorg är den befintliga kapaciteten idag hårt utnyttjad och en avlastning önskvärd. Därutöver beräknas projektet ge en minskning av biltrafiken i främst Stockholms innerstad.

Projektet är tänkt som ett i tiden avgränsat utvecklings- och demonstrationsprojekt i samverkan mellan kommun, landsting, privat näringsliv och högskola för att utveckla biogasdrivna färjor för persontrafik i Stockholm. Stockholms stads roll i projektet är att i första hand handla upp biogasbåtarna samt upplåta dessa till förfogande för driftansvarig part inom projektet. Därutöver svarar staden även för uppförande av tankanläggning samt bryggor inom stadens område.

Projektets miljöeffekter i form av minskade utsläpp från personbilstrafik i Stockholms stad bedöms till största del gynna boende och verksamma i staden. Lidingö, Nacka och medverkande fastighetsägare gynnas genom en ny attraktiv trafikförbindelse till centrala Stockholm. Förutom den positiva miljöeffekten bedöms projektet även i övrigt bidra till Stockholmsregionens attraktivitet som besöks- och etableringsort. Stadsledningskontoret bedömer att projektet uppfyller de grundläggande kraven som ställs för att erhålla stöd ur miljömiljarden.

Investeringen i fyra biogasdrivna färjor, bryggor och tankningsanläggning inom Stockholms stad beräknas till 165 mnkr. Genom användning av medel från Miljömiljarden, kommer ingen nettoinvestering att belasta nämndens investeringsbudget. Detta innebär att inga kapitalkostnader kommer att belasta nämnden i framtiden. Driftskostnaderna har bedömts till 25 mnkr per år exklusive kapitalkostnad. Ansökan avser investeringskostnaden för fyra båtar, en tankanläggning samt tre bryggor inom Stockholms om sammanlagt 165 mnkr. Övriga medverkande aktörer ska finansieras sina egna bryggor och driften.

Ett företag inom Connex-gruppen, Styröbolaget, har anmält sitt intresse för att ansvara för och finansiera driften av båtarna. Tillsammans med medintressenterna i projektet har en intresse-

anmälan lämnats till staden om att driva projektet och täcka ett eventuellt driftunderskott (Bilaga 2 Kompletterande finansiering av driftunderskottet till Sjöbussprojektet).

Riskbedömning

Fortfarande råder viss osäkerhet beträffande projektets genomförande. Förutom den rent budgetmässiga risken för Gatu- och fastighetsnämnden som tas upp i ansökan har Stadsledningskontoret även identifierat följande andra risker.

Att utforma ett säkert gasförsörjningssystem för båt drift är fullt möjligt tekniskt, men då tidigare erfarenhet saknas på myndighetsnivå kan nödvändiga beslut om dispenser och tillstånd riskera att dra ut på tiden.

På kort sikt finns det gott om fordonsgas tillgängligt från reningsverken, och gastillgången för båt drift inom projektiden bedöms inte utgöra något problem. Vid en eventuell fortsatt drift efter projektet bör dock frågan utredas vidare.

En grundläggande förutsättning för projektets genomförande är att en tydlig ansvarsfördelning görs upp mellan medverkande parter. Detta har inte skett trots intressenternas tydliga intresse att medverka. Orsaken är sannolikt den finansiella osäkerheten vad gäller såväl investering som drift. Osäkerheten kring SL's medverkan och roll i projektet har sannolikt även bidragit till att man väntat in varandra.

Viss tveksamhet kvarstår också juridiskt. Det är bland annat inte självklart för Stockholm stad att i den omfattning som föreslås äga båtar och upplåta dessa för passagerartrafik även om trafiken gynnar boende och verksamma i staden och inkräktar på Länsstrafikansvariges kompetensområde. Båtarna är ju tänkta att förutom inom stadens gränser, på linjen Hammarby Sjöstad – innerstaden, även trafikera mellan Stockholm Stad och Lidingö och Nacka, vilket skulle kunna tolkas som ett indirekt stöd till Lidingö och Nacka kommun. En kortfattad juridisk bedömning bifogas i brev från Juridiska avdelning till Gatu- och fastighetsroteln. (Bilaga 3 Brev från Juridiska avdelningen till Gatu- och fastighetsroteln)

Förvaltningens förslag

Stadsledningskontoret föreslår att Kommunstyrelsen beviljar Gatu- och fastighetsnämnden 165 mkr från Miljömiljarden till projektets genomförande enligt inlämnad ansökan under förutsättning att bindande avtal tecknas mellan projektets parter om projektets genomförande, projektororganisation och ansvarsfördelning samt finansiering av drift innan projektstart och senast tre månader efter att beslut om beviljande av stöd från Miljömiljarden fattats.

Bilagor

Bilaga 1	Ansökan Biogasbåtar på Stockholms vattenvägar
Bilaga 2	Kompletterande finansiering av driftunderskott till Sjöbussprojektet
Bilaga 3	Brev från juridiska avdelningen till gatu- och fastighetsroteln